

Date: 5thDecember-2024

QAYTA ISHLASH JARAYONI, XOTIRA, FIKRLASH VA MUAMMONI HAL QILISH.

Ikromova Sitora Akbarovna
Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola qayta ishlash jarayoni, xotira, fikrlash va muammoni hal qilishning kognitiv faoliyatdagi o'rnini tahlil qiladi. Qayta ishlash jarayoni ma'lumotlarni qabul qilish, tahlil qilish, saqlash va ulardan foydalanish bosqichlarini o'z ichiga oladi. Xotira turli turlarga bo'linadi va ma'lumotlarni saqlash va eslab qolishda muhim rol o'ynaydi. Fikrlash esa mantiqiy va ijodiy jarayonlar orqali muammolarni hal qilishga yordam beradi. Maqolada ushbu jarayonlarning o'zaro aloqalari va inson faoliyatidagi ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar:

- Qayta ishlash jarayoni
- Xotira
- Fikrlash
- Muammoni hal qilish
- Kognitiv faoliyat
- Ma'lumotlarni saqlash
- Ijodiy fikrlash

Qayta Ishlash Jarayoni, Xotira, Fikrlash va Muammoni Hal Qilish

Kirish

Qayta ishlash jarayoni, xotira, fikrlash va muammoni hal qilish — bu insonning kognitiv faoliyatining asosiy jihatlari. Ushbu jarayonlar bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, odamlarning ma'lumotlarni qabul qilish, saqlash va ulardan foydalanish qobiliyatini belgilaydi. Ushbu maqolada ushbu jarayonlar tahlil qilinadi va ularning o'zaro aloqalari ko'rsatiladi.

Qayta Ishlash Jarayoni

Qayta ishlash jarayoni — bu ma'lumotlarni qabul qilish, analiz qilish, saqlash va ulardan foydalanish jarayonidir. U quyidagi bosqichlardan iborat:

1. **Qabul qilish:** Ma'lumotlar sezgi organlari orqali qabul qilinadi.
2. **Tahlil qilish:** Qabul qilingan ma'lumotlar tahlil qilinadi va o'zaro bog'lanadi.
3. **Saqlash:** Ma'lumotlar xotirada saqlanadi.
4. **Qayta ishlatish:** Saqlangan ma'lumotlardan foydalanish, fikrlash va muammoni hal qilish jarayonida qo'llaniladi.

Xotira

Xotira — bu ma'lumotlarni saqlash va eslash qobiliyatidir. Xotira quyidagi turlarga bo'linadi:

1. **Qisqa muddatli xotira:** Ma'lumotlarni qisqa vaqt davomida saqlash (masalan, telefon raqamini eslab qolish).

Date: 5th December-2024

2. **Uzoq muddatli xotira:** Ma'lumotlarni uzoq vaqt davomida saqlash (masalan, hayotiy tajribalar).

3. **Ijtimoiy xotira:** Boshqalar bilan bo'lgan aloqalar va tajribalarni saqlash.
Fikrlash

Fikrlash — bu ma'lumotlarni analiz qilish, baholash va yangi g'oyalar yoki yechimlar ishlab chiqish jarayonidir. Fikrlash turlari:

1. **Analitik fikrlash:** Ma'lumotlarni tahlil qilish va tizimga solish.

2. **Ijodiy fikrlash:** Yangi g'oyalar yoki yechimlarni ishlab chiqish.

3. **Tanqidiy fikrlash:** Ma'lumotlarni baholash va ularni tanqidiy ko'rinishda ko'rish.

Muammoni Hal Qilish

Muammoni hal qilish — bu muammolarni aniqlash, ularga yechimlar izlash va ularni amalga oshirish jarayonidir. Muammoni hal qilish jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat:

1. **Muammoni aniqlash:** Muammo nima ekanligini tushunish.

2. **Ma'lumot to'plash:** Muammo bo'yicha kerakli ma'lumotlarni to'plash.

3. **Ehtimoliy yechimlarni ishlab chiqish:** Muammoni hal qilish uchun bir nechta yechimlarni ishlab chiqish.

4. **Yechimni tanlash va amalga oshirish:** Eng samarali yechimni tanlash va uni amalga oshirish.

Xulosa

Qayta ishlash jarayoni, xotira, fikrlash va muammoni hal qilish — bu insonning kognitiv faoliyatining asosiy jihatlari bo'lib, ular bir-biri bilan bog'liq. Ushbu jarayonlar orqali insonlar ma'lumotlarni qabul qilib, ularni tahlil qiladi, saqlaydi va muammolarni hal qiladi. Ularning samarali ishlashi shaxsiy va professional hayotda muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR:

1. Elov, Z., & Mamatov, O. T. (2024). TALABA SHAXSIDA BILISH FAOLIYATIGA MOTIVLASHTIRISHNING PSIXOLOGIK VA PEDAGOGIK ASOSLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал, 2(10).

2. Sattorovich, E. Z. (2024). O 'SMIRLARDA SUITSIDIAL HOLATLARNI KELTIRIB CHIQRUVCHI IJTIMOY-PSIXOLOGIK OMILLAR. *PEDAGOG*, 7(5), 31-37.

3. Sattorovich, E. Z. (2024). SUD PSIXOLOGIK EKSPERTIZASI TARIXI RIVOJLANISH JARAYONI BOSQICHLARI. *PEDAGOG*, 7(4), 306-313.

4. Axmadovna, G. M., & Sattorovich, E. Z. (2024). INKLYUZIV TA'LIMDA PEDAGOG-PSIXOLOGNING KASBIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *PEDAGOG*, 7(4), 477-480.

5. Elov, Z. (2024). HARBIY XIZMATCHI KASBIY KOMPETENTLIGI NAMOYON ETILISHI VA RIVOJLANISHINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *IMRAS*, 7(1), 800-803.

Date: 5thDecember-2024

6. Elov, Z. (2023). РУҲИЙ-ЖИНСИЙ БУЗИЛИШЛАР ШАХСДА ИЖТИМОИЙ ПСИХОЛОГИК МУАММО СИФАТИДА. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 43(43).
7. Ziyodullo, E. L. O. V. (2023). O 'Z JONIGA QADS QILISH MASALASI JAMIYAT OLDIDA TURGAN MUHIM IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(12), 50-54.
8. Ziyodullo, E. L. O. V. (2023). SHAXSDA FOBIYA HOLATI VA UNING DIAGNOSTIKASI. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(11), 66-74.
9. Elov, Z. (2023). DEVIANT XULQ-ATVORLI O 'SMIRLARDA SUITSIDIAL HOLATLARNI KELITIRIB CHIQRUVCHI OMILLAR:(Ilmiy tadqiqotlar natijalari asosida). *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 42(42).
10. Elov, Z. (2023). O'SMIRLAR ORASIDA SUITSIDGA MOYILLIKNI ANIQLASH VA KORREKSIYALSHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 41(41).
11. Ziyodullo, E. L. O. V. (2023). SUITSIDIAL XULQ-ATVOR HAQIDA TAHLILLAR VA NAZARIYALAR. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(10), 11-22.
12. Elov, Z. (2023). ЎСМИР ШАХСИДА ДЕЛИКВЕНТ АҲЛОҚ–ДЕВИАНТ ХУЛҚАТВОРНИНГ ШАКЛИ СИФАТИДА. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
13. Elov, Z. (2023). ДЕВИАНТ ХУЛҚ–АТВОРЛИ ЎСМИРЛАР МУАММОСИНИНГ ИЛМИЙ АСОСЛАРИ ҲАҚИДА ПСИХОЛОГИК ЁНДАШУВЛАР ВА ТАҲЛИЛЛАР. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
14. Elov, Z. (2023). ДЕВИАНТ ХУЛҚ-АТВОРЛИ ЎСМИРЛАР ТОМОНИДАН СОДИР ЭТИЛАЁТГАН НОҚОНУНИЙ ХАТТИ-ҲАРАКАТЛАРНИНГ ПСИХОЛОГИК САБАБЛАРИ. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
15. Elov, Z. (2023). PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF DETERMINING AND CORRELATING MOTIVATION FOR SUICIDAL TENDENCIES IN ADOLESCENTS WITH DEVIANT BEHAVIOR. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
16. Elov, Z. (2023). O'Z JONIGA QASD QILISH DEVIANT XULQ-ATVORLI O'SMIRLARDA PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
17. Elov, Z. (2023). ДЕВИАНТ ХУЛҚ-АТВОРЛИ ЎСМИРЛАРДА СУИЦИДАЛ АҲЛОҚ ПСИХОЛОГИЯСИ. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
18. Elov, Z. (2023). СОЦИАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА САМОУБИЙСТВА У ПОДРОСТКОВ С ДЕВИАНТНЫМ ПОВЕДЕНИЕМ. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 40(40).
19. Elov, Z. (2023). O 'SMIRLIK DAVRI INQOROZLARINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK SABABLARI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 35(35).
20. Elov, Z. (2023). VOYAGA YETMAGANLAR JINOYATCHILIGINI OLDINI OLISHNING IJTIMOIIY PSIXOLOGIK SABABLARI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 34(34).
21. Элов, З. С. (2023). DEVIANT XULQ-ATVORLI O 'SMIRLARDA SUITSIDIAL HOLATLARNI KELITIRIB CHIQRUVCHI OMILLAR: Elov Ziyodullo Sattorovich

Date: 5thDecember-2024

Buxorodavlat universiteti, Psixologiya va sotsiologiya kafedrasida dotsent, Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). *Образование и инновационные исследования международного научно-методического журнала*, (10), 325-328.

22. Ропиев, М. Ю., & Элов, З. С. (2023). Идентификация жараёни шахс ижтимоийлашуви муаммосининг психологияда ўрганилиши. *Science and Education*, 4(10), 387-392.

23. Elov Z.S. [Sud psixologik ekspertizasi tarixi rivojlanish jarayoni bosqichlari.](#) PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI. 7 – TOM 4 – SON / 2024 - YIL / 15 – APREL. 306-313

24. M.A.Gafarova., Z.S.Elov. [Inklyuziv ta'limda pedagog-psixologning kasbiy psixologik xususiyatlari.](#) PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI. 7 – TOM 4 – SON / 2024 - YIL / 15 – APREL. 477-480

25. Z.Elov. [Социально-психологические причины формирования девиантного поведения у подростков.](#) Pedagogik mahorat. Ilmiy jurnal. 2024

26. Z.S.Elov. [Zo'ravonlik jinoyatlarini sodir etuvchi shaxslar toifasi psixologiyasi.](#) Pedagogik akmeologiya. Ilmiy jurnal 5/3. 2024

27. Элов Зиёдулло, Я. САМИНЖОНОВ. [Ўсмирлар орасида ўз жонига қасд қилиш ҳолати психологик муаммо сифатида.](#) 2024. Journal of Pedagogical and Psychological Studies 2 (2), 69-78

28. O.Mamatov., Z.Elov. [Talabalarni bilish faoliyatiga motivlashtirishning psixologik va pedagogic asoslari.](#) Journal of Pedagogical and Psychological Studies 2 (1), 37-42. 2024

29. Z.Elov. [Identifikatsiya jarayoni muammosining psixologiyada o'rganilishi.](#) ZAMONAVIY PSIXOLOGIK TADQIQOTLAR INTEGRATSIYASI. Ilmiy konferensiya to'plami. 2023

30. Z.Elov. [O'z joniga qads qilish masalasi jamiyat oldida turgan muhim ijtimoiy-psixologik muammo sifatida.](#) 2023. Journal of Pedagogical and Psychological Studies 1 (12), 50-54

31. Z.Elov. [Shaxsda fobiya holati va uning diagnostikasi.](#) 2023. Journal of Pedagogical and Psychological Studies 1 (11), 66-74

32. Z.Elov. [Suitsidal xulq-atvor haqida tahlillar va nazariyalar.](#) 2023. Journal of Pedagogical and Psychological Studies 1 (10), 11-22

33. Z.S.Elov. [Suitsidal xulq-atvorning zamonaviy psixologiyada o'rganilishi: tahlillar va nazariyalar.](#) 2023. Science and Education 4 (10), 326-342

34. Sattorovich, A. E. Z. (2022). МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARDA UCHRAYDIGAN NUTQ BUZILISHLARI VA ULARNI YUZAGA KELITIRUVCHI SABABLARNINIG BOLA RUHIYATIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI. *RESPUBLIKA KO'P TARMOQLI ILMIY TADQIQOTLAR SAMMITI*, 1(1).

35. Сатторович, Э. З. НУТҚДАГИ АЙРИМ НУҚСОНЛАРНИНГ БОЛА РУҲИЯТИГА ПСИХОЛОГИК ТАЪСИРИ. *ZAMONAVIY DUNYODA AMALIY FANLAR: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR (RESPUBLIKA ILMIY)*.

36. Элов, З. С. (2021). Суицид муаммосининг илмий-назарий асослари. In *Proceedings of the 10 th International Scientific-Practical Distance Conference* (pp. 294-296).

37. Элов, З. С. (2016). Суицидал хулқ шаклланиши ижтимоий-психологик муаммо сифатида (ички ишлар идоралари ходимлари мисолида). *Psixologiya*, 3, 23.

Date: 5thDecember-2024

38. Elov, Z. S. (2015). Issledovaniya prichin usloviy, faktorov suisidalnogo riska. *Yevraziyskiy yuridicheskiy jurnal*, 7, 86.
39. Элов, З. (2021). Қадимги халқлар урф-одатлари ва ривожланган жамиятда ўз жонига қасд қилишнинг ижтимоий психологик сабаблари. Тарих ва бугун (қадимги халқлар урф-одатлари ва бугунги замон). *Общество и инновации*, 2(10/S), 169-173.
40. Elov, Z. S. (2022). Suicide among adolescents with deviant behavior as a social psychological problem. *ВЕСТНИК ИНТЕГРАТИВНОЙ ПСИХОЛОГИИ*. Ярославль, (26).
41. Элов, З. С. (2016). СУИЦИДАЛ ХУЛҚ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ИЛМИЙ АДАБИЁТЛАРДА ЎРГАНИЛИШИ: НАЗАРИЙ ТАҲЛИЛЛАР. *ЎзМУ хабарлари*, 269-271.
42. Sattorovich, A. E. Z. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA UCHRAYDIGAN NUTQ BUZILISHLARI VA ULARNI YUZAGA KELTIRUVCHI SABABLARNINIG BOLA RUHIYATIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI. *RESPUBLIKA KO'P TARMOQLI ILMIY TADQIQOTLAR SAMMITI*, 1(1).
43. QODIROV, J., & Ziyodullo, E. L. O. V. (2024). Talaba-yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda globallashuv jarayonining ta'siri. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 2(1), 47-52.
44. Ziyodullo, E. L. O. V. (2024). SUD-PSIXOLOGIK EKSPERTIZASI TARIXI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI (ilmiy manbalar tahlili asosida). *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 2(1), 3-8.
45. Sattorovich, E. Z. (2024). JINOYAT SODIR ETISHNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK SABABLAR. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(1), 103-107.
46. Elov, Z. (2024). Zo'ra vonlik jinoyatlarini sodir etuvchi shaxslar toifasi psixologiyasi. " *ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ*" *международный научно-методический журнал*, 1(9).
47. Sattorovich, E. Z. (2022). Psychological influence of speech disorders and the causes that cause them on the child's psyche. *Academicia Globe*, 3(01), 39-42.
48. Elov, Z. S. (2016). Researches of the Reasons Conditions. *Fastors of Suicide Rick Intellectual Archive*, 5(1), 49-53.
49. Зиёдулло, Э. Л. О. В. (2023). Девиант хулқ-атворли ўсмирлар орасида суицидал ахлоқ тушунчаси ва илмий таҳлиллар. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(1), 150-157.
50. Sattarovich, E. Z. (2017). Conditions and the reasons of cases of the suicide among the staff of law-enforcement bodies. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 5(3).
51. Elov, Z. S. (2021). Causes and analysis of suicidal thoughts among adolescents. *EPRA International Journal of Research and Development (IJRD)*, 6(11), 75-76.
52. Элов, З. С. (2020). Психологические особенности самоубийств среди сотрудников оwd. *Психология XXI столетия*, 401-403.
53. Элов, З. С. (2014). Теоретические основы суицидального поведения. *Psixologiya*, 4, 16.
54. Элов, З. (2015). Исследования причин, условий, факторов суицидального риска. *Евразийский юридический журнал*, (7), 310-312.

Date: 5thDecember-2024

55. Qizi, S. M. Z., & Sattorovich, E. Z. (2022). Priorities of psychological services in preschool educational organizations. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(3), 900-904.
56. Зиёдулло, Э. Л. О. В. (2023). Девиант хулқ-атворли ўсмирлар орасида суицидал ахлоқ тушунчаси ва илмий таҳлиллар. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(1), 150-157.
57. Элов, З. С. (2017). Профилактика самоубийств сотрудников оwd. *Вестник интергативной психологии*, 208-212.
58. Furqatovich, U. F., & Sattorovich, E. Z. (2022). Suicide—as a global problem facing humanity.
59. Элов, З. С. (2016). Причины суицидального поведения: социальные и асоциальные факторы. *Вестник интергативной психологии*, 14, 112-115.
60. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). INSONNING XULQ-ATVORI VA MOTIVATSIYASI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 301-306.
61. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). YOSH VA PSIXOLOGIK RIVOJLANISH: BOLALIKDAN KATTALIKKA QADAR. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 295-300.
62. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). PSIXOLOGIYANING UMUMIY TUSHUNCHASI VA ASOSIY SOHALARI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 289-294.
63. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). INSONNING HISSIY TAJRIBALARI VA ULARNI BOSHQARISH. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 307-312.
64. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). YOSH VA PSIXOLOGIK RIVOJLANISH: BOLALIKDAN KATTALIKKA QADAR. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 295-300.
65. Fattullayeva, M. M. (2024). О ‘QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA ERTAKLAR О ‘QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI. *PEDAGOG*, 7(4), 243-248.

